

УДК 7.01:7.021

Вітчінкіна К.О.

викладач кафедри УДПМ та графіки,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди

ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ЗАСОБІВ ДИЗАЙНУ

Вітчінкіна К.О. Обґрунтування засобів проектування як одного з видів засобів дизайну. В статті розглядаються різноманітні підходи до визначення засобів дизайну як основи дизайнерського проекту та процесу проектування, подається аналіз засобів проектування як одного з видів засобів дизайну. Аналізуються особливості, види засобів проектування. Також розглядається, що саме повинні знати та уміти студенти, майбутні дизайнери, для оволодіння засобами проектування та застосування їх у проектній діяльності.

Ключові слова: дизайн, засоби, композиція, проект, проектування, ескіз.

Вітчінкіна Е.А. Обоснование средств проектирования как одного из видов средств дизайна. В статье рассматриваются различные подходы к определению и классификации средств дизайна как основы дизайнерского проекта и процесса проектирования, приводится анализ средств проектирования как одного из видов средств дизайна. Анализируются особенности, виды средств проектирования. Также рассматривается, что именно должны знать и уметь студенты, будущие дизайнеры для овладения средствами проектирования и применения их в проектной деятельности.

Ключевые слова: дизайн, средства, композиция, проект, проектирование, эскиз.

Vitchynkina K. The Justification of the the Facilities of Projection as a One Kind of the Facilities of Design. In the article are considered different approaches of the determination and classification of the facilities of design as bases of a project and a process of the designing, analysis the facilities of projection as a one kind of the facilities of design. Analyses the characteristics and kinds of the facilities of projection. Also seen what must the students, the future designers, know and be able for the acquisition and use it in the project activity.

Keywords: design, facility, composition, project, sketch.

Постановка проблеми. Вирішуючи визначену проектну задачу, дизайнер завжди зіштовхується з проблемою вибору засобів, здатних найбільше повно виразити відповідний зміст, донести до глядача відповідну ідею.

Нові художні ідеї, новий зміст визначають розвиток і удосконалювання виразних засобів.

Так, наприклад у декоративному мистецтві роль засобів, способів і прийомів особливо велика. Т.В. Ганова зауважує, що художньо-образотворчі засоби в декоративному мистецтві рідко «диктують» художній образ, тому пошук засобів, а значить пошук нового, виправдовує будь-які «блукання», і чим вони активніше, тим більше можливостей знайти новий, оригінальний, нетрадиційний спосіб вираження. [1] Можна сказати, що це твердження справедливо стосовно дизайну.

Аналіз останніх досліджень. В сучасній теорії дизайну не існує однієї загальнопринятої класифікації засобів дизайну, але деякі науковці звертаються до:

- визначення засобів композиції в дизайні (А.А. Баргашевич, А.Г. Мельников, Т. Числовська, Р. Гілберт, Г.С. Горіна);
- визначення засобів проектного моделювання або засобів проектування в дизайні (В.Я. Даниленко, Ф.М. Пармон, Т.П. Кондратенко, Г.С. Горіна)
- визначення засобів зображення (Г.С. Горіна, Ф.М. Пармон, Т.П. Кондратенко)
- визначення специфічних засобів, притаманних лише дизайну, а не запозичених з декоративного або образотворчого мистецтва (В.Я. Даниленко, В.В. Сьомкін).

Азв'язується актуальна потреба обґрунтування засобів дизайну.

Саме тому **мета статті** обґрунтувати засоби дизайну як основу побудови дизайн-проекту, а також розглянути засоби проектування як один з видів засобів дизайну.

Результати досліджень.

Розкриттю сутності поняття «засоби» сприяє логіко-семантичний аналіз цього поняття. З цією метою було вивчено і проаналізовано статті словників, енциклопедій. Так у словнику С.І. Ожегова, Н.Ю. Шведової зазначено: «засіб – прийом, спосіб дії для досягнення чого-небудь». [2]

Можна зауважити, що засоби дизайну – це прийоми, способи дії для досягнення мети проектного завдання.

На основі аналізу літератури можна визначити чотири основні види засобів дизайну:

- засоби формоутворення;
- засоби композиції;
- засоби проектування;
- засоби зображення.

Розкриттю сутності такого виду засобів дизайну як засоби проектування сприяє аналіз таких понять як «проектування», «моделювання».

Так у словнику С.І. Ожегова, Н.Ю. Шведової зазначено: проект – розроблений план спорудження, якого-небудь механізму, пристрою; попередній текст якого-небудь документу; задум, план. [2]

Надійшла до редакції 02.04.2013

В.Я. Даниленко дає таке визначення: «проект (від лат. «кинутий вперед») – у дизайні під проектом розуміють проміжний чи кінцевий опис об'єкта проектування. Цей опис фіксується у відповідній дизайнерській документації (графіка, макет, пояснювальна записка)». [3, с.51]

Модель – зразок якого-небудь виробу або зразок для виготовлення чого-небудь, а також предмет, з якого відтворюється зображення.[2]

Моделювати – виготовити модель.[2]

Моделювання (від фр. «ліпити, формувати») – метод роботи, що ґрунтується на заміні конкретного об'єкта роботи (оригіналу) іншим, подібним до нього (моделлю).[3]

Звідси ми можемо зауважити, що засоби проектування в дизайні – прийоми, способи розробки плану, опису зразка, моделі будь-якого виробу.

До засобів проектного моделювання В.Я. Даниленко відносить: проектну графіку, макетування, словесне моделювання [4]

Ф.М. Пармон та Т.П. Кондратенко розглядають такі види проектних засобів, як:

- художній ескіз, який виявляє оригінальну ідею;
- робочий ескіз передає уточнене зображення особливостей моделі, виявляє конструктивні особливості;
- сторінка журналу мод, яка здебільшого являє собою багатofігурну композицію з текстовим описом;
- обкладинка журналу мод – виражає зміст журналу;
- проспект-обзор;
- альбом-каталог;
- буклет;
- плакат-офіша.[5,6]

Г.С. Горіна виділяє такі засоби проектної композиції:

- фор-ескіз являє собою малюнок силуетного рішення форми, це вираження первинної думки про форму;
- творчий ескіз являє собою розробку композиції форми костюму, з проробкою колірної композиції;
- конструктивний або робочий ескіз – це конструктивна схема костюму, виконана здебільшого однією лінією, цей ескіз показує конструктивні лінії, членування, пластику матеріалу;
- рекламна графіка складається з плакату, проспекту та буклету.[7,8,9]

До засобів проектування в дизайні ми можемо віднести такі засоби, як ескіз, макетування та словесне моделювання.

Первісним етапом роботи над моделлю одягу є начерк, ескіз. В.Я. Даниленко зауважує, що ескізування – проміжна стадія проектного процесу, а сам ескіз, на відміну від завершеного проекту, ще не є остаточним документом. Тому до його графічної частини висувуються відповідні вимоги: детальна проробка усіх елементів форми об'єкта, цілісність усіх різномірних складових графічної частини.[3] Ескізна робота випереджає композиційні пошуки в матеріалі, але ні в якому разі не можна розділити цю стадію роботи на графічну і матеріальну. Ці два напрямки роботи над композицією форми взаємно доповнюють

і збагачують один одного. Студент шукає на папері, перевіряє в тканині, знайдене в тканині уточнює малюнком і т.ін.

Таким чином, можна сказати, що студенти повинні знати визначення, види ескізу (фор-ескіз, творчий ескіз, конструктивний або робочий ескіз або технічний малюнок), способи рішення ескізу одягу, вміти використовувати різні види та способи рішення ескізу в залежності від стадії проектування, вміти знаходити композицію форми в ескізі.

Макетування також є одним з засобів проектування в дизайні. За визначенням Словника образотворчого мистецтва макет – просторове зображення, модель виробу, звичайно в зменшених розмірах (масштабі). [10] В.Я. Даниленко визначає макет як матеріальне просторове відтворення виробу, що проектується. [4] Макетування являє собою процес створення макету.

На початкових стадіях макет призначається головним чином для проектувальників. Значно важливішою обставиною у даному разі є можливість швидко змінювати його форму. Пошукові макети використовуються дизайнером для визначення можливих проектних рішень на початкових стадіях роботи, а також на подальших стадіях тоді, коли виникає необхідність замінити проектне рішення, яке було прийняте раніше. На завершальних стадіях виконують макети які є підсумком роботи над проектом. Демонстраційні макети дають найповніше уявлення про зовнішній вигляд виробу й основні його властивості – об'ємно-просторову структуру, деталі форми, кольорові та фактурні характеристики. [3]

Таким чином, можна зазначити, що студенти повинні знати визначення макету, вміти застосовувати макети в процесі проектування, імітувати фактуру та текстуру матеріалу, вміти за допомогою макету проробляти форму та силует одягу.

Словесне проектування серед засобів моделювання, які використовує дизайнер, має своєрідне значення. Увесь початковий стан будь-якої дизайнерської розробки починається зі словесно-логічних форм: аналізу проблеми, формування проектного завдання. У письмовій формі складають завдання на проектування, описують дизайнерські пропозиції. Ці та інші матеріали входять до складу підсумкового текстового документа в дизайнерському проекті – пояснювальної записки.[3,4]

Студенти повинні знати спеціальні дизайнерські терміни, послідовність опису моделей одягу, вміти застосовувати ці знання в процесі проектування.

Таким чином, можна зробити **висновок**, що засоби дизайну – це прийоми, способи дії для досягнення мети проектного завдання, які являють собою основу процесу проектування. Засоби проектування як один з видів засобів дизайну відіграють значну роль для репрезентації дизайнерської думки, для оформлення проектної документації.

Навчання засобам дизайну має теоретичний та практичний аспекти. Теоретичний аспект полягає в ознайомленні студентів із засобами дизайну, а практичний аспект полягає в набутті практичних навичок застосування засобів дизайну в процесі проектуван-

ня. Й нажаль саме практичному аспекту приділяється менш уваги. Саме тому **подальшого дослідження потребує** обґрунтування інших видів засобів дизайну та розробка педагогічної технології оволодіння студентами засобами дизайну.

Література:

1. Ганова Т.В. Активизация творческого поиска у учащихся средней школы в процессе создания карнавально-маскарадного костюма: Дис. канд. пед. наук. / Ганова Татьяна Валерьевна — М., 1996. — 187 с.
2. С.И.Ожегов, Н.Ю.Шведова. Толковый словарь русского языка. / Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. — Издательство “Азъ”, 1992. http://www.dnet.ua/cgi-bin/koi/DIC/OZHEGOW/ozhegow_s_q.txt (11.10.2005)
3. Даниленко В.Я. Дизайн. [підр.] / В.Я. Даниленко — Х.: ХДАДМ; 2003.-320 с.- 664 ил.
4. Даниленко В.Я. Основы дизайна. [Навч.посібник] /В.Я.Даниленко — К.: ІЗМН, 1996. — 92 с.
5. Пармон Ф.М., Кондратенко Т.П. Рисунок и графика костюма. [учебник для ВУЗов] Под ред. проф. Ф.М. Пармона. /Ф.М.Пармон, Т.П.Кондратенко — М.: Легпромиздат, 1987. — 208 с., ил.
6. Пармон Ф.М. Эстетика форм и конструкций костюма (В историческом аспекте) [Учебное пособие по рисунку и спецкомпозиции для студентов] / Ф.М.Пармон — М.: Легкопромбытиздат, 1982. — 108 с., ил.
7. Горина Г.С. Моделирование формы одежды. /Г.С.Горина — М.: легкая и пищевая промышленность, 1981. — 184 с., ил.
8. Горина Г.С. Народное искусство в моделировании одежды. / Г.С.Горина — М.: Легкая индустрия, 1974. — 182 с., ил.
9. Горина Г.С. Моделирование костюма на основе народных традиций. / Г.С.Горина- М.: МТИ, 1978. — 21 с., ил.
10. Нелюба А.М. Словник образотворчого мистецтва. / А.М.Нелюба. — Х.: Прінтал, 1996, 167 с.